

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

R. P. D. Molines. Giennen. Adjunctorum. Lunæ 13. Februarii 1702.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

tunc non ad Confratres, sed ad Ecclesiam bona spectare dicuntur, juxta distinctionem superius insinuatam, quam fusius tradit Francesc. de Eccl. Cathedrali cap. 15. n. 185.

7 Verum DD. approbando, quæ per Reverendis Archiepiscopum allegantur, quod nempe dictæ Confraternitates erant subjectæ illius Jurisdictioni, quia in limine foundationis se submiserunt, & promiserunt de bonis ipsarum Confraternitatum reddere rationem visitatoribus, necnon quod dd. Bona, uti vacantia, post dissolutionem Confraternitatum dici non poterant propria Ecclesiæ, in qua sita reperiebantur, sed pertinere debebant ad S. Sedem, & respectivè ad Archiepiscopum, tunc solum auctoritates per Capitulum allegatæ locum habent, quando dubitatur; An bona sint Ecclesiæ, in qua sit est Confraternitas, vel propria ipsius Confraternitatis, & tunc in dubio dicuntur potiùs Ecclesiæ, sed quando, prout hic, controversa bona semper remanserunt sub particulari cura Confratrum, & quamvis ad certum opus pium destinata, nunquam tamen transierunt in Dominium Ecclesiæ, neque dici possunt propria Ecclesiæ, ut observat idemmet Francesc. eodem loco per Capitulum citatus cap. 25. num. 185. si totus perlegatur cum quo concordant Bartol. in dict. leg. fin. n. 22. ff. de colleg. illicit. Tondut. dict. cap. 43. num. 1. versic. si enim alias, neque transferendo Confraternitatem potuissent Confratres Bona, uti donata Ecclesiæ transferre, prout per Capitulum admittitur, & de facto Capitulum dicta bona recepit ab eisdem Confratribus per traditionem clavium, & propterea uti propria dictarum Confraternitatum, post illarum dissolutionem dici debent etiam vacantia, & ad S. Sedem, & respectivè ad Ordinarium spectantia, & ultra auctoritates superius allegatas, & comprobant Donat. in prax. regul. tom. 3. tract. 8. quæst. 41. num. 1. & Rota cor. Coccino decis. 472. num. 1. & seqq.

8 Nihilominus DD. dixerunt absolute Capitulum potuisset recipere, quia quoad istam primam partem nulli dubium est cum à sponte dantibus semper recipi possit, maxime dum agebatur de rebus ad Divinum Cultum destinatis, & ad eum-

dem usum traditis, quando exinde periculum oriri poterat deperditionis, vel saltem dubitare de illarum translatione ad aliam Ecclesiam. Et quoad secundam partem retentionis dixerunt quoque posse retinere juxta modum, nempe ut diximus approbando temperamentum propositum pro parte Archiepiscopi, sed cum aliquo moderamine, nam in dicto §. Sed quatenus. Insinuatum fuit, quod quatenus placuisset DD. non immutare Personam deputatam à Capitulo pro retentione dictarum rerum, id tantum fieri debebat, dummodo salva remaneret Jurisdictio, administratio, & dispositio favore Archiepiscopi, & per consequens quod debebat Depositarium adstringi ad se obligandum, & declarandum dicta bona, nomine Archiepiscopi retinere, & administrare, eaque deventurum, quousque Archiepiscopus de illis disponat, quodque eidem Archiepiscopo dictorum bonorum rationem reddere deberet ad illius beneplacitum, & idem reservando Reverendis Archiepiscopo totam superioritatem, & Jurisdictionem dixerunt, quod retinerentur per Capitulum nomine Archiepiscopi, & quod describerentur coram eodem seu alia Persona ab eodem deputata, illam tamen limitantur quoad dispositionem, nam æquum minime visum est; quod Ecclesia privari possit dd. ornamentis, quæ cum sit Cathedralis, & principalis Parochia, semper cum majori pompa, & decore incedere debet præ aliis, & idem adjunxerunt ad hoc ut applicentur ad eosdem pios usus in eadem Ecclesia, ad quos per Confratres fuerunt destinata.

Et ita causa bis proposita, resolutum fuit cum suffragio omnium DD. utraque Parte semper informante.

R. P. D. MOLINES.

Giennen. Adjutorum.
Lunæ 13. Februarii 1702.

ARGUMENTUM.

Episcopus procedit in causis criminalibus contra Capitulares sine Adjunctis, quando Capitulum non docet de exemptione.

ptione ante Concilium. Exemptio à jurisdictione Episcopi non probatur probationibus imperfectis.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus in sua Diocesi habet mixtum, & merum imperium, & in suos subditos plenariam in civilibus, & criminalibus jurisdictionem exerceret.
- 2 Dispositio Concilii Tridentini cap. 6. de reform. sess. 25. non habet locum, nisi Capituli exemptis ante Concilium & num. 3.
- 4 Adjuncti in causis criminalibus Capitularium non orant de jure communi eligendi.
- 5 Exemptio non præsumitur, sed est plene probanda.
- 6 Exemptio non probatur sine multiplici- tate actuum cum scientia, & patientia Episcopi.
- 7 Jurisdictio in delictis levibus, & ad simplicem correctionem, potest competere etiam Capitulo.
- 8 Consuetudo in qualibet materia probari debet in suo casu præciso.
- 9 Constitutio Synodalis facit jus quoad omnes Diocesanos, & tollit contrariam consuetudinem.
- 10 Concessio limitata ad causas leves præservat jurisdictionem Episcopo in gravibus.
- 11 Constitutiones Synodales juratæ in receptione singulorum Capitularium non possunt rejici prætextu inobservantia.
- 12 Legis interpretatio, quæ habet contra se juris assentiam in præjudicium Ordinarii rejicitur.
- 13 Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus.
- 14 Consuetudo exemptiva non probatur probationibus equivocis.
- 15 Testes non sunt recipiendi ubi probatio haberi potest ex scripturis, & Processibus.
Testes ne redarguantur de falso, omnis favorabilis sumenda est interpretatio, ut illorum dicta ad concordiam reducantur. ibi.
- 16 Confessiones, & enunciativæ Episcopi,

ut præjudicent successoribus debent esse certæ, nec ad aliud referibiles.

- 17 Confessio emissa ab eo, qui habet interesse non meretur attendi.
- 18 Exemptio est odiosa, & facile contrariis probationibus eliditur, & offuscatur, & num. 19.
- 20 Episcopus ex longa observantia potest præscribere jurisdictionem privativam contra privilegium exemptionis Capituli, & num. 21. & 22.
- 23 Gratia concessa super suppositio insubsistente nulla reputatur ex defectu intentionis.

DECISIO XLIII.

CUpientes Canonici, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Giennen. si non totaliter, saltem in parte Jurisdictionis excutere jugum proprii Antistitis, immemores verborum Christi Domini Nostri loquentis per Matthæum cap. 11. jugum meum suave est, & onus meum leve, recursum habuerunt ad Sac. Congregationem præpositam negotiis Episcoporum, & Regularium pro impetranda facultate deputandi duos Adjunctos, ad formam dispositionis Sac. Concilii Tridentini cap. 6. sess. 25. de reform. prout eis facile fuit, inaudito Episcopo, favorable reportasse Decretum, quod per speciale Breve Apostolicum confirmavit lan. mem. Innocentius XII. cum clausula: Salva autoritate dictæ Congregationis, quæ postea examinatis Juribus Episcopi, promulgavit ad istius favorem diversa rescripta sub diebus 29. Januarii, & 5. Februarii anni 1700.

Verum non acquiescente Capitulo, eo quia non adinvenerat documenta ex causa alterius litis super jure mutandi Præbendatos, quæ documenta prætendebat sibi conferre ad præsentem controversiam: ideo noviter adivit præfatam Sac. Congregationem Episcoporum, & Regularium, quæ, ut finem juridicè imponeret huic acerrimæ contentioni, non dedignata est exquirere votum nostri Sac. Auditorii, de cujus mandato, concordato dubio -- An Episcopus Giennen. teneatur procedere cum Adjunctis, seu potius Breve Apostolicum sit exequendum eoque in hodierna Audientia pro-

proposito, negativum Domini quoad utramque illius partem, responsum dederunt.

1 Pro enim adstruendo hujus resolutionis fundamento, valde opportunum visum est, geminas præliminares Juris theoreticas conitabilire, easque subindè communire facti circumstantiis, ut Episcopi intentio, adversus Capituli oppositiones firmior evadat; Quarum prima in eo consistit, quod quilibet Episcopus in tota sua Diœcesi habet Jurisdictionem Ordinariam, tam voluntariam, quam contentiosam, merum, & mixtum imperium, & ita in quolibet loco ipsius Diœcesis non exempto, potest salva majestate imperii sui, salvoque more Majorum pro Tribunali sedere, Causas ad Ecclesiasticum Forum spectantes in Civilibus, & Criminalibus audire, personas Ecclesiasticas (cum excessus earum exegerint) capere, carcere corrigere, punire, & castigare, necnon cætera pertinentia ad ejus Officium liberè, & independenter exercere; super quibus omnibus intentionem habet fundatam non solum de jure communi, ex dispositione Sacrorum Canonum, prout sunt Textus aperti in cap. 1. cap. conquerente de offic. Ordin. cap. cum Episcopus eod. tit. in 6. cap. cum persone de priviil. in 6. Can. omnes Basilicæ 16. quæst. 17. communiter probant Gonzal. in repetitione ad dictum cap. 1. & num. 6. de offic. Ord. Ugolin. de offic. Episc. cap. 4. §. 12. Bobadill. in politic. lib. 2. cap. 17. num. 29. Barbol. de potest. Episc. par. 3. allegat. 125. num. 28. Tondut. quæst. Benef. cap. 61. num. 1. lib. 1. in puncto Rota curam Carill. decis. 38. num. 1. coram Priol. decis. 295. num. 3. & in recent. decis. 204. num. 3. par. 19. & in Gerunden. cognoscendi causas Criminales 17. Martii §. Fundatam confirmata 20. Junii 1692. §. indubitata coram me, & in Valentina Jurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Non enim pariter coram me, sed etiam in censura Sac. Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 20.

2 Secunda est, quod licet per dict. Sac. Concil. Trid. in cap. 6. sess. 25. de reform. sancitum fuerit, Ordinariis locorum in causis Capitularium extra Visitationem procedere debere cum duobus Adiunctis à capitulo in principio anni eligendis.

attamen cum hujusmodi decretum factum pro causis cognoscendis extra visitationem, stet consecutivè, & ampliativè ad aliud antecedens in cap. 4. de ref. ut expendunt Spad. consil. 155. num. 1. tom. 1. Fagnan. in cap. Irrefragabili §. Excessus num. 9. de offi. Ord. Sarav. de Adiunct. quæst. 2. num. 2. Rota decis. 743. num. 5. par. 1. & decis. 321. num. 2. par. 2. div. exindè invaluit concursus Doctorum opinio, quod prædicta conciliaris sanctio in dict. c. 16. sess. 25. de reform. non vindicet sibi locum, nisi in Capitulis exemptis, quæ nullatenus ante Concilium subiacebant Ordinariæ Episcopi potestati, ut distinguendo reassumunt Fagn. loc. supr. cit. Solorz. de Jur. Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 65. tom. 2. Tondut. quæst. benefic. lib. 1. cap. 61. num. 2. Antonell. de regim. Eccles. lib. 5. cap. 7. sub num. 34. Ricc. in prax. for. Eccles. par. 4. resol. 592. Barbol. in Collect. ad Concil. dict. sess. 25. cap. 6. de ref. num. 3. idem de offic. & potest. Episc. par. 9. alleg. 74. num. 4. Rot. cor. Seraph. decis. 493. num. 1. dec. 710. sub num. 2. par. 1. & decis. 743. per tot. & dec. 321. par. 2. divers. cum aliis nostris terminis cumulatis in Tarracon. Jurisdictionis 10. Martii 1700. §. Neque cor. R. P. D. meo dell'Olmo confirmata sub die 2. Decembr. 1701. §. Habet cor. me, & in Calaritanæ Jurisdictionis 10. Junii 1701. §. Nec Capitulo cor. R. P. D. meo de la Tremoille.

3 Quidquid laboriosè firmaverit Sarav. in ejus tract. de adiunct. quæst. 1. à num. 11. in ostendendo, Jus commune nequaquam resistere, sed potius assistere electioni Adjunctorum, tamquam Conjudicium per Text. in Canon. Episcop. Caus. 15. quæst. 6. cum aliis per eum allegatis. Nam ultra quod illorum dispositio in defuetudinem abiit, ut testantur Solorzan. de Jur. Indiar. d. lib. 3. cap. 14. sub n. 57. tom. 2. Tondut. quæst. benefic. cap. 62. sub num. 2. vers. utrum lib. 1. Omnes profecto contrariæ rationes per Saraviam adductæ, hac unica tolluntur admadversione, quod nempe Sac. Concilium Tridentinum in locis supra citatis nihil de novo conceitit Episcopis, sed remotis impedimentis quarumcumque exemptionum, excitavit illorum Ordinariam Jurisdictionem, ut bene in puncto explicat Spad. d. consil. 155. n. 16. & 17. tom. 1. ubi allegat concordantes.

4 Sicque reservata, extrâ visitationem Capitulis exemptis facultate eligendi adjunctos potius datur intelligi fuisse illis aliquid novi impartitum, quod seclusa exemptione de jure communi non habebant; Aliter si hoc assisteret intentioni Capitulorum, frustranea esset distinctio inter illa exempla, & non exempta post Concilium Tridentinum, cum omnium deberet esse æqualis conditio, per ea, quæ firmat Fagnan. in dicto cap. *irrefragabili* §. *Excessus num. 20. & 21. de offic. Ordinar.* frustra quoque Capitulis exemptis concessisset idem Sac. Concilium Tridentinum electionem adjunctorum, quando hæc de jure communi illis competiisset, Verall. *decis. 297. num. 9. part. 1.* Quamvis in terminis juris communis confusè, ac variè loquantur Doctores, an Episcopus teneatur requirere consilium, seu potius consensus Capituli in Causis Criminalibus, & Correctione Capitularium, adeò nulla transactis temporibus potuerit in nostro Sacro Auditorio capi matura resolutio, ut videre est in *decis. 615. num. 1. p. 1. divers. & decis. 9. per tot. p. 1. rec. & notat Sarav. de Adjunct. quest. 1. num. 10. & à num. 60.*

5 His itaque præmissis, quorum efficacia benè noscebatur à Defensoribus Capituli Ginnen. totis proinde viribus se verterunt ad demonstrandam qualitatem ejus exemptionis ex consuetudine olim acquisitæ antè Concilium Tridentinum, quæ sanè exemptio, cum non præsumatur, non erat ambigendum quin esset concludenter probanda ab eo, qui in illa se fundat ad tradita per Solorzan. *de jure Indiar. lib. 3. 4. cap. 14. num. 64. tom. 2. Sarav. de Adjunct. & q. 11. num. 14. Verall. decis. 328. num. 2. lib. 1. & in dicta Calavizana jurisdictionis 10. Junii 1701. §. Nec capitulo coram R. P. D. meo de la Tremoille.*

6 Idcirco quod attinet ad documenta adducta pro suadendo dicta exemptione, Dominis visâ fuerunt imperfecta, nec univocè, prout requiritur, concludentia, quemadmodum sigillatim expensa utraque illorum specie, manifestè mox patebit. Incipiendo enim ab actibus relat-
tis ex parte Capituli in *ejus Summario num. 1.* qui consistebant in diversis Pro-
Monacelli Form. Pars II.

cessibus compilatis contra Capitulares delinquentes ab anno 1520. usque ad annum 1556. exceptis primo, & decimo præferentibus materiam gravem, & forsitan patratam, vel Sede Episcopali vacante, vel infcio, aut absente proprio Præsule, cui proinde nullum censetur illarum præjudicium ex illa communi opinione in subjecta materia recepta, quod nempe ultra actuum positivam existentiam, requiritur copulativè etiam illorum multiplicitas cum scientia, & patientia Episcopi, sine qua nunquam indocta dicitur consuetudo exemptiva ab ejus Ordinaria Jurisdictione, ut distinguendo probat Frances de Eccles. *Cathedr. cap. 30. num. 284.* & dictum fuit in *Leodien. Jurisdictionis 11. Aprilis 1698. §. Prout, coram Me, & novissimè in Illerden. juris multandi super negocio principali 23. Januar. proximè præteriti, §. Cæterum coram R. P. D. meo Muto.*

7 Reliqui quidem ex dictis, actibus, tanquam numero majores, versabantur circa multam inflictam pro delictis levibus ob verba injuriosè prolata, & similia, quorum cognitio, cum ad simplicem correctionem extrajudicalem indulgeatur Capitulis ex firmatis per Rot. in *Barchinonen. Jurisdictionis, seu pœnæ 5. Julii 1694. §. Non refragante coram bon. mem. Ursino confirmata 13. Januarii 1696. §. Domini coram R. P. D. de la Tremoille, & in Dertbusen. jurisdictionis super levibus 6. Februarii 1696. §. Militat cor. R. P. D. meo Pio, & nuperrimè in dict. Illerden. juris corrigendi 23. Januarii proximè elapsi coram R. P. D. meo Muto;* Eo quia in excessibus levibus non soleant Episcopi Jurisdictionalem adhibere gladium, hunc præservando exercendum in figura Judicii ad publicam vindictam in puniendis delictis gravibus Rota *decis. 20. num. 3. par. 1. recent & in Dertbusen. jurisdictionis 1697. §. jus enim, & §. quod ipsum coram R. P. D. meo Pio, & in Gerunden. jurisdictionis super quinto dubio 27. Junii 1698. coram R. P. D. meo Caprara, & in Valentina jurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Præterea coram Me.*

8 Exindè sequitur, quod præfati actus particulariter gesti per Capitulum po-
I i   tius

tius faveant, quam advenfentur Jurisdictioni Episcopali, pro qua declinanda non rectè ex illis arguitur omnimoda, & totalis exemptio antè Concil. Trident. ut in proximis terminis notavit Rot. *decif. 520. num. 2. par. 5. recent.* Et regulare est, quod in qualibet materia consuetudo probari debet in suo casu præciso, nec extensionem patitur de uno ad alium diversum, ut generaliter tradunt Gratian. *desceptat. forens. cap. 79. nu. 10. Rocca disput. jur. cap. 79. n. 11. Menoch. conf. 684. num. 28. Rota coram Cavaler decif. 172. num. 5. & magis in specie ex auctoritate Cor. conf. 193. sub num. 11. num. 2. firmavit in Illerden. juris multandi super mantentione 27. Januar. proxime præteriti §. Et sanè coram R. P. D. meo Muto, ex ratione, quod illa dicitur habere tantum de potentia, quantum de actu, Bellarmin. *conf. 1. n. 16. Rota dec. 278. nu. 5. & seqq. p. 12. & decif. 354. nu. 5. par. 14. rec. & in Hispalen. juris sedendi in Synodo 20. Junii 1697. §. Prout coram R. P. D. meo Muto, & in d. Dertbusen. jurisdict. super gravibus 4. Maii 1697. §. Minusque coram R. P. D. meo Pio.**

9 Prædictaque omnia robustiora evadunt ex dispositione antiquissimæ Constitutionis Synodalis conditæ in Cathedrali Ecclesia Ginnen. ab Episcopo Ofsorio de anno 1492. uti in *Summ. Episcopi n. 1. & 2.* quæ mihi etiam tradita fuit una cum aliis Statutis insertis in volumine typis excusso; Nam cum ex tali Constitutione convincatur differentia inter Crimina levia, & delicta gravia prima corrigenda Decano, & Capitulo, secunda verò præservata Ordinariæ Jurisdictioni Episcopi, & ab eo judicialiter punienda, ibi--*Però se qualcuno delle Dignità, o altri qualsivoglia Beneficiati della nostra Chiesa, &c. vi fosse qualche contesa grave, &c. che in questo caso non possa il Decano deliberarlo, ne darli la pena per esso, ma stimo bene, che questo s' habbia da deliberare dal Vescovo, o suo Vicario Generale.* Profecto excluditur prætenfa consuetudo omnimodæ exemptionis, cum statuta Ecclesiæ Cathedralis, aliæque Constitutiones Synodales sint partes Jurisdictionis Episcopalis, & faciant jus particulare indifferenter ab omnibus servandum, ut ad exclusionem contrariæ

consuetudinis firmatum fuit per Rotam *decif. 74. n. 35. coram Zarat. & in Calaguritana Decimarum de Ocon. 5. Junii 1683. coram Guaxardo, & in alia de Lucrunio 4. Julii 1698. §. Astipulante coram Me, & in alia de Inestrillas 12. Martii 1697. §. Insuper pariter coram Me.*

10 Consonatque ad intentum Episcopi illa propositio pluries in subiecta materia jurisdictionali constabilita, quod ex limitata concessione favore Capituli ad casus simplices, & excessus leves, semper censetur remansisse salvam jurisdictionem Ordinarii, quoad casus graves, & delicta requirentia telam judicariam; Cum certum sit, quod quidquid expressè tributum non legitur, Capitulo, præservatum dicitur ipsi Episcopo ex Causa suæ universalis Jurisdictionis, ex doctrina Ancharan. in *Ca. postulari vers. quidquid de for. compet. cap. 2. de Constit. CoKier. de jurisd. in exempt. par. 2. quæst. 45. n. 12.* cum aliis congestis per Rotam *decif. 191. n. 6. cum sequentibus part. 19. recentior. & in dicta Dertbusen. Jurisdictionis super gravibus 4. Martii 1697. coram R. P. D. meo Pio, & in dict. Valentina Jurisdictionis 6. April. 1699. §. Et sane coram Me.*

11 Quinimo cum præfata statuta, aliæque Synodales Constitutiones diversis temporibus compilatæ, prout occasio exigebat jurentur à Canonicis in singulorum receptione juxta formulam, de qua in *dicto Summario Episcopi. nu. 6.* frustra quidem insudabant Scribentes pro Capitulo in demonstrando illa, vel non fuisse usu recepta, vel contraria observantia abrogata. Nam concurrente dicto Juramento ab unoquoque de Capitulo præfatio, non solum indecorum videtur excipere de nõ usu, seu contrario usu, sed etiam nec unquam poterit inchoare adverbativa consuetudo, ut ex communi Canonistarum, ac Theologorum auctoritate individualiter, cæteris omisfis, dixit Rota *decif. 210. n. 11. p. 17. rti.*

12 Rursus nullius relevantiæ videbatur exceptio, quod præfata antiqua constitutio Synodalis Episcopi Ofsorii loqueretur de Decano relative ad aliam rubricam de Chori honestate; Undè inferebatur pati circumscriptionem loci, in quo graviter, vel leviter delinquerent Capitulares,

res, ideoque non posse fieri extensionem ultra ambitum Ecclesiæ pro excessibus, seu delictis alibi commissis, & committendis, si quidem omisso an talis interpretatio esset recipienda respectu Decani, & Capituli, ex quo eis non assistit de jure communi universalis jurisdictionis, ut distinctis pluribus jurisdictionum speciebus latè tradit Saravia *de adjunct. quest. 33. per totum*, sanè hujusmodi limitata intelligentia, veluti aberrans à Juris principiis, ne utiquam admitti potest contra personam Episcopi, cui in dubio Sacri Canones cum communi Doctorum sensu semper favent, & signanter præiudicium aliquod irrogetur illius Ordinariæ potestati habendi de jure assistentiam, & causam universalem in tota sua Diocesi, ut latè probat Spad. *in duobus consil. 156. & 157. per totum lib. 1. Solorzan. de Jure Indiar. lib. 3. capit. 14. num. 65. tomo secundo*, ubi concordantes.

13 Hincque iterum inspecta prædicta antiqua Synodali constitutione, sua mole ruunt subalternæ probationes noviter à Capitulo repertæ pro concludenda ejus antiqua exemptione. Quippè Testes, privis temporibus examinati, partim vigore Remissoriæ Rotalis, partim in Urbe, ultra quod redarguebantur generali responsione illegalitatis Processus; Certum est, quod dispositiones nonnullorum ex eis possunt referri ad illos actus gestos per Capitulum respicientes delicta levia, quorum supra meminimus, & per consequens plus non probant, quam continetur in dictis actibus ex regula, quod referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus, & unum ad limites alterius restringi debet, Rota *decision. 49. num. 9. part. 15. decision. 42. num. 1. part. 16. recent. alibique passim*.

14 Insuper omnes præfati Testes non deponunt specificè super delictis gravibus pro quorum punitione ad publicam vindictam agendum est figura Judicii, & super quibus privativa cognitio pertinet ad Episcopum etiam vigore præcitatæ Constitutionis Synodalis, ideoque examen genericè factum super Jurisdictione exercita à Capitulo cum verificari possit

in Excessibus, seu Delictis levibus, necessario sequitur, quod non probatur concludenter consuetudo exemptiva, quæ potius remanet æquivoca, nulloque modo attendenda contra Episcopum ex traditis per Spadam *consilio 122. nu. 9. tomo primo. Pacioni allegation. jur. quarto num. 18. & individualiter de similibus Testibus firmavit Rota coram Carillo decis. 58. num. 6. consonante allegata coram Merlin. decis. 401. num. 7.*

15 Signanter, quia exemptio præterita vigore consuetudinis; consistentis in plenario exercitio Jurisdictionis, tunc temporis poterat melius constare, seu convinci ex Processibus, & Scripturis, si verè tunc adfuissent, sicque non erat recurrendum ad examen Testium, quorum probatio est minus tuta, nec attendi meretur, ita ut soleat etiam aliquando denegari Remissoria, Rota *coram Cerro dec. 258. nu. 1. & dec. 566. num. 18. coram Seraphin. decis. 339. num. 7. coram Dunozet. Jun. dec. 113. num. 19. & recent. 58. num. 6. part. 1. dec. 589. n. 2. p. 2. & magis in punto nuperime dixit in Illerden. juris Mulctandi super Remissoria 23. Januarii currentis anni, S. Et sanè coram R. P. D. meo Muto. Vel saltem ne depositiones eorundem Testium redargui possint de falsitate, cum eis adverteretur clara dispositio præcitatæ Constitutionis Synodalis distinguentis delicta levia corrigenda per Decanum, & Capitulum, à delictis gravibus plestendis ab Episcopo, omnis propterea sumenda est interpretatio conformis dictæ Constitutioni Synodali, ut illorum dicta ad concordiam reducantur Rota *dec. 394. nu. 19. p. 9. tom. 2. recent.**

16 Prout etiam cum eadem conciliatione responderetur instantiæ factæ ab Episcopo Mendoza de anno 1539. dum ex ea non resultat illius clara confessio inductiva omnimodæ exemptionis Capituli, sicuti perperam prætendebant ejus Defensores. Licèt enim Canonici inhærentes præfata instantiæ concesserint tantum favore præcitati Episcopi facultatem mutandi Capitulares de una in aliam Ecclesiam Giennen. & Baetien. attamen Episcopus petendo quoque jurisdictionem, ut colligitur ex Instrumento Concessionis

de quo in *Summ. Capituli num. 4.* censetur intellexisse de illa specie Jurisdictionis, cum qua posset etiam corrigere Capitulares in excessibus levibus, ut ita integraliter gauderet totali exercitio punitionis, ultra id, quod dispositum legebatur in dicta antiqua Constitutione Synodali; Aut saltem cum negari non possit, quin illius instantia sit ambigua, utique in nihilo præjudicat Dignitati Episcopali, & ratio est, quia ad effectum inducendi præjudicium confessiones, aliæque enunciativæ debeant esse certæ, & indubitæ nec alibi riferibiles ad Text. in *l. certum, ff. de confess. dixit Rota dec. 290. n. 18. p. 18. recent.*

17 Similiter parvipendenda visa fuit altera confessio elicitæ ex antiqua epistola Christophori de Arguelliada Vicarii Generalis Giennen. scripta glor. mem. Cardin. Pacheco tunc temporis Episcopo, qui Romæ morabatur, ubi etsi explicitè factus fuerit per hæc præcisa verba -- *Gli Avvocati delle dignità stimano difficile, che ciò si possa ottenere, &c. Rispetto à che quando il Vescovo D. Francesco di Mendoza domandò al Decano, e Capitolo, che li cedesse l'essentione, che godevano, non lo vollero fare, perche è certo, che il Capitolo è esente, & è stato dalla giurisdictione ordinaria, &c.* Nihilominus cum idem Arguelliada eo tunc fungeretur munere Vicarii, ac insimul esset Canonicus, ut proinde ob pronam affectionem erga Capitulum verisimiliter præsumendam caligati fuerint illius oculi ne viderent semitam justitiæ, & veritatis, utique illius epistolæ non est præstanda integra fides, quin potius minuenda, sicque non videtur apta probare prætentam exemptionem Capituli, cum sit confessio emisfa à persona interesse habente, ut omiffis generalibus in specie casus nostri respondit Rota in *Tarraconen. jurisdictionis 10. Maii 1700. S. nec est cur, coram R. P. D. meo dell' Olmo.* Præterquam quod eadem epistola se quoque relativè habet ad Statuta Ecclesiarum ibi: *Perche è disputabile secondo gl' stessi Statuti di queste Sante Chiese, quæ Statuta favent Episcopo ut dictum est supra, & recurrunt responsiones de referente, & relato.*

18 Quibus omnibus sic per Dominos animadversis ad enervandas singulas probationum species congestas ex parte Capituli super prætensa exemptione, quamvis sufficiat Episcopo habenti assistentiam juris pro omnimoda Jurisdictione, si non prorsus elidere saltem offuscare, & turbidas reddere contrarias probationes. Rota *decis. 76. num. 10. part. 10. recent.* Præsertim ad exclusionem exemptionis exorbitantis à jure, & insimul odiosæ, Spad. *consil. 156. num. 4. lib. 1. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 30. num. 195.*

19 Adhuc tamen omnem prorsus sustulit dubietatem claritas aliorum, ac multiplicium processuum criminalium, qui occurrentibus gravibus delictis patris à Canonicis aliisque Capitularibus semper, ac indefinenter post dictum Sac. Concilium Tridentinum ab anno nempe 1586. usque ad moderna hæc tempora fabricati fuerunt in figura Judicii à solis Episcopis pro tempore regentibus Ecclesias Giennen. & Baeten. insimul unitas, absqueullo interventu Adiunctorum, ut in *Summario Episcopi à num. 12. ad. 20.* Quapropter cum per decursum longissimi temporis super excedentis Centenariam, Episcopi processerint sine Adiunctis, quorum ultio valde diminuitur, vel resolvitur Dignitas, & auctoritas Episcopalis, quæ ubique locorum suæ Diæcesi magna in existimatione esse debet, ut in subiecta materia ponderat Solorzan. *de Jur. Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 68.* Utique est continua, & longæva consuetudo, ac observantia post Concilium Tridentinum concludit in favorem Episcopi privativam Jurisdictionem cum exclusionem omnis exemptionis non solum post dict. Concil. Tridentinum sed etiam multò ante, ut indicat supra ponderata Constitutio Synodalis Episcopi Osorii edita anno 1492.

20 Et quod longa consuetudo, ac observantia deducta ex pluribus actibus ab Episcopo factis contra Canonicos liberè, & absque Adiunctis sit attendenda in favorem Episcopi pro libero usu suæ Jurisdictionis etiam post Concilium Tridentinum concedens Canonicis privilegium Adiunctorum, probat in fortioribus.

bus terminis cujusdam transactionis à Summo Pontifice confirmatæ, quam allegabant Canonici, Tondut. *q. de benef. d. cap. 61. n. 8. lib. 1. n. 13.* optimam affert rationem, quod in his terminis Jurisdictio Episcopi ad suam primævam redit naturam, nempe ad Episcopum habentem de Jure intentionem fundatam pro libero exercitio suæ jurisdictionis in sua Diœcesi, & ob hanc rationem neque requiritur scientia, vel patientia Capituli per Text. *in cap. si de terra de privil. ibique glos. l. si partem, §. si fundum, ff. quemadmodum servit. amittit.* Covarruv. *variar. resol. cap. Professor in secundo P. relecl. §. initium num. 10.* & benè distinguendo firmat Frances *de Eccles. Catbedr. cap. 30. num. 283. & sequentibus.* Tondut. *dict. cap. 61. num. 14. & 15.* Rota *coram Gregor. decis. 299. num. 9. coram Ottobon. decis. 229. num. 4.* & in terminis privilegii concessi pro electione Adjutorum quod per usum, & contrariam observantiam centenariam præsumatur illi renunciatum, & jurisdictione redacta ad suam pristinam naturam in favorem Episcopi, ac inducta privativa præscriptio omnimodæ Jurisdictionis in criminalibus latè firmatum fuit *in Gerunden. Juris cognoscendi Causas 20. Junii 1692. §. Privilegium, & per totam coram Me, & in Calaritano jurisdictionis 10. Julii 1701. §. Talis observantia, coram R. P. D. meo de la Tremoille.*

21. Absque eo, quod suffragari valeat Capitulo reflexio, quod Canonici, vel allesti favoribus, vel timore perterriti, minimè ausi sint suam dicere sententiam contra voluntatem Episcoporum pro tempore, ne illorum gravissimas inciderent persecutiones: Quoniam non semper homines collegialiter viventes reperiuntur ejusdem conditionis, & naturæ; ut negligant propria jura defendere, & in subjecta materia arguendo ab inverisimilitudine (quod nempe non sit verisimile Canonicos permisisse per tantum tempus Episcopos contra illos procedere criminaliter in figura Judicii absque Adjunctis, nisi sciret sine istis posse Episcopos libere exercere suam Jurisdictionem) dictum fuit *in Tarraconen. jurisdictionis 2. Decemb. 1701. §. Secundo quia si Pontifex coram Me.*

Monacelli Form. Pars II.

22 Ulterius est alienum à veritate, quod Canonici nunquam contradixerint, Nam cur voluerint subreptitiè exercere nonnullos actus perturbantes Jurisdictionem Episcopi, iste illos rejecit, mediante Processu, de quo *in dicto Summario n. 15.* Cumque Capitulum sciens, & patiens rejectioni acquieverit, fortior in his terminis evadit observantia privativæ Jurisdictionis favore Episcopi, nedum ante, sed etiam post Concilium Tridentinum, ex theorica Ripæ *in cap. cum Ecclesia Sutrina n. 5. de caus. possess. & propriet. Spada conf. 1. n. 46. & conf. 6. n. 10. lib. 2. Ferret. conf. 132. n. 3. lib. 1. Card. de Luca de jurepatr. disc. 35. n. 7. & seq. Rota dec. 254. num. 21. part. 10. & decis. 220. n. 25. part. 11. rec. & in Fanen. Canoniceatum 15. Maii §. Centenaria coram R. P. D. Caprara.*

23 Demùm visa sunt non indigere ulteriori responsione, quæ dicebantur non amitti per non usum Privilegium Adjutorum concessum Capitulis per d. Sac. Concilium Tridentinum, cum per istud derogeretur contrariis consuetudinibus, quæ censentur etiam sublata vigore Decreti irritantis contenti in Bulla Pii IV. illius confirmatoria, ex doctrinis lato calamo cumulatis per Defensores Capituli. Etenim hæc omnia discutienda forent, quando clarè constaret de exemptione ante Concilium Tridentinum, sed ea cessante, seu admodum turbida existente, ex superius animadversis, superfluum est, quid ultra superaddere: Imò exclusa dicta exemptione, in necessarium consequens succedebat responsio negativa ad secundam Dubii partem, non esse nempe exequendum Breve Apostolicum impetratum pro confirmatione Decreti Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium, cum supposito præsentis exemptionis, ex regula, quod ob insubsistentiam suppositorum, ruit funditus concessio ex defectu intentionis Papæ *cap. finali de rescript. Rota decis. 193. num. 8. part. 5. & decis. 414. n. 1. part. 12. recent.*

Et ita, utraque Parte acerrimè informante, resolutum fuit.